

Ånge kommun

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Ljungaskolan
i Ånge kommun

Tillsyn av Ljungaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Ånge kommun under hösten 2015. Ljungaskolan besöktes av Skolinspektionen den 20 oktober 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

I Skolverkets nationella statistik finns ingen samlad statistik att tillgå för grundskolan vid Ljungaskolan. Av intervjuer med både rektor och lärare framgår att elevernas kunskapsresultat är goda.

Trygghet och studiero

Av genomförda intervjuer med rektor, lärare och elever framkommer att skolmiljön för eleverna är trygg. Enligt rektorn är måluppfyllelsen hög när det gäller trygghet och resultat av värdegrundarbete. Eleverna uppger i intervjuer att de trivs och är trygga på skolan, att de är snälla mot varandra och att kontakten med eleverna i grundskolan fungerar bra.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-02-19
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-02-19

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som konstaterats vid tillsynen. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att vidta åtgärder för att rätta till brister närhelst de framkommer.

Tillsynen visar att eleverna i grundsärskolan vid Ljungaskolan erbjuds en verksamhet som i hög utsträckning motsvarar författningarnas krav. Det finns dock två områden där verksamheten behöver förändras för att uppfylla bestämmelserna. Det gäller elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete och det systematiska kvalitetsarbetet.

Vid tillsynstillfället finns tillgång till skolpsykolog i kommunen som köps in på deltid vid behov. Vid intervjuer med rektorn framkommer att det innebär att skolpsykologen inte deltar i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet vid skolenheten och inte heller deltar i möten med elevhälsoteamet. Skolpsykologens insatser begränsas till enskilda elevärenden. Huvudmannen och rektorn för grundsärskolan vid Ljungaskolan måste därför se till att samtliga kompetenser som ingår i elevhälsan kan delta i skolenhetens förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Grundsärskolans systematiska kvalitetsarbete måste också förbättras. Lärare och rektor uppger att de har god kunskap om elevernas individuella kunskapsutveckling men att det inte görs några sammanställningar av i vilken utsträckning skolan har uppnått läroplanens och kursplanernas mål i samtliga ämnen och ämnesområden. Det saknas uppföljningar och analys på skolenhetsnivå. Uppföljning och analys av kunskapsresultaten och måluppfyllelsen är en viktig del av skolans systematiska kvalitetsarbete för att kunna identifiera brister, se mönster och vidta förbättringsåtgärder för utveckling och förbättring av utbildningen. Huvudmannen och rektor måste därför se till att kunskapsresultaten och måluppfyllelsen sammanställs för att kunna göra en analys som identifierar verksamhetens utvecklingsbehov.

Tillsynen har inte visat annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom övriga områden som granskats.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ånge kommun att senast den 19 februari 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Redovisningen skickas till adress skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Ånge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Huvudmannen och rektorn för skolenheten måste se till att psykologisk kompetens används i elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska det för eleverna finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot målen ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska,

psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Enligt förarbetena till ovanstående bestämmelser (prop. 2001/02:14 s 26-27 och 2009/10:165 s 276) bör elevhälsans uppgift vara att främja lärande, utveckling och hälsa hos alla elever och att ha fokus på elever som är i behov av stöd för sitt lärande. Huvudmannen har ett ansvar att följa undervisningen för att tidigt upptäcka sådana miljöer som kan vara till hinder eller ogynnsamma för elever. Elevhälsan har en självklar roll i arbetet med analys och åtgärder som bör inriktas på såväl individ- som grupp- och skolnivå. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livstidsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan.

Tillsynen visar att det på skolenheten finns tillgång till samtliga kompetenser i elevhälsan. Medicinsk, psykosocial och specialpedagogisk kompetens finns kontinuerligt vid skolan och de används i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Psykologisk kompetens köps in för att klara de mest akuta behoven. Skolpsykologen anlitas dock endast om behov uppstår vid utredningar i enskilda elevärenden och är inte involverad i skolenhetens förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete.

Eftersom skolpsykologen inte finns med i grundsärskolans förebyggande och hälsofrämjande arbete vid Ljungaskolan bedömer Skolinspektionen att skolans elevhälsa inte uppfyller lagens krav i det avseendet. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn måste skapa förutsättningar för att psykologisk kompetens används i det förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbetet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys

av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Ånge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Följa upp och sammanställa enhetens kunskapsresultat och måluppfyllelse i alla ämnen och ämnesområden.
- Analysera utifrån uppföljningen vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.
- Sätta in adekvata åtgärder utifrån den genomförda analysen för att utveckla verksamheten.
- Följa upp och utvärdera effekten av de åtgärder som genomförts.
- Se till att dokumentationen av enhetens resultat är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om utvecklingsinsatser.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet på skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn är ansvarig för att det på skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det

systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollag och andra föreskrifter uppfylls. Vidare ska kvalitetsarbetet genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever, och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

I läroplanen för grundskolan anges vidare att rektorn har ansvaret för skolans resultat och för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

Av Skolverkets allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete (SKOLFS 2012:98) framgår att rektor ska se till att dokumentationen av kunskapsresultat och måluppfyllelse är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Rektor ska också skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten. Vidare ska rektor sammanställa enhetens resultat och se till att det finns underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen, samt se till att det utöver uppföljningen genomförs utvärderingar av särskilt identifierade områden inom enheten.

Rektor ska vidare tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen, analysera om orsakerna framgår tydligt eller om ytterligare uppföljning eller utvärdering behöver genomföras, samt utifrån analysen identifiera utvecklingsområden tillsammans med personalen och därefter besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas. Det är viktigt att rektorn analyserar och bedömer enhetens samlade resultat och utvecklingsbehov på såväl grupp-, klass- som enhetsnivå. Analyser av kunskapsresultat och måluppfyllelse kan exempelvis handla om att söka skillnader över tid, mellan olika ämnen och kön i förhållande till faktorer såsom arbetsformer, arbetssätt, undervisningstid, materiella resurser och personalens kompetens. Dokumentation gör det möjligt att följa skolans kvalitetsarbete över tid och se effekterna av utvecklingsarbetet.

På enhetsnivå är det viktigt att rektorn fattar beslut om de insatser som ska genomföras. Beslutet behöver fattas utifrån enhetens gemensamma analys och bedömning av vad som ska utvecklas under till exempel det närmaste året men även sett över en längre tidsperiod. På så sätt blir behoven väl förankrade i organisationen och möjligheterna ökar för utvecklingsarbetet att bli en del av det dagliga arbetet.

Skolinspektionen har tagit del av en handlingsplan för Ljungaskolan inklusive grundsärskolan för det systematiska kvalitetsarbetet där nuläget, analys, mål, åtgärder, genomförande, utvärdering och dokumentation finns med som rubriker men där det inte finns någon dokumentation eller analys av kunskapsresultaten och måluppfyllelsen. Eftersom det inte finns någon dokumentation av elevernas kunskapsresultat och måluppfyllelse så saknar rektor och personal underlag för en analys där utvecklingsområden identifieras. Då analysen saknas kan inte beslut tas om åtgärder i syfte att höja kunskapsresultaten och måluppfyllelsen.

I intervjuer med rektor och personal bekräftas att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet gällande sammanställningar, uppföljningar och redovisningar av elevernas kunskapsresultat och måluppfyllelse. Lärare följer kontinuerligt upp kunskapsutvecklingen på individnivå men det finns ingen dokumenterad sammanställning och analys av elevernas kunskapsresultat och måluppfyllelse på övergripande nivå i grundsärskolan och träningsskolan. Skolan har inte heller lämnat någon dokumentation av kunskapsuppföljningar per ämne och ämnesområden till huvudmannen. I intervju med rektor framkommer det att en anledning till detta är att en sådan dokumentation skulle kunna vara ett problem ur ett integritetsperspektiv då antalet elever på grundsärskolan är lågt och att det skulle vara enkelt att identifiera elever på grund av detta. Ett sådant ställningstagande får dock inte hindra att kunskapsresultat och måluppfyllelse sammanställs och dokumenteras på ett sätt så att huvudmannen får en adekvat bild av utbildningens kvalitet. Ett systematiskt kvalitetsarbete ska bedrivas oaktat hur många elever skolformen inrymmer.

Skolinspektionen bedömer utifrån skolans dokumentation och vad som framkommit i intervjuer att skolans kvalitetsarbete inte motsvarar lagens krav.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen genomförs på ett sådant sätt att varje elev utifrån sina behov och förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt mot läroplanens mål, och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I detta ingår att läraren ger ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar.

Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas tillit till den egna förmågan och vilja att lära. Läraren utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inlärnin g och för sitt arbete i skolan, och låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå läroplanens mål och kunskapskrav får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan ytterligare kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att anpassa utbildningen, genom till exempel färdighetsträning, specialpedagogiska insatser, särskilda hjälpmedel eller utrustning, digital teknik med anpassade programvaror, eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål.

Skolans svarigheter att möta elevens behov kan framkomma inom ramen för undervisningen, genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella kunskapskraven. Vidare ger läraren eleven och dess vårdnadshavare information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Eleven ska enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat.

I grundsärskolans ämnen sätts betyg som grundar sig på grundsärskolans kunskapskrav, om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Om en elev har läst ett ämne enligt grundskolans kursplaner, tillämpas grundskolans kunskapskrav. Om en elev läser ämnesområden sätts inga betyg, och bedömningen ska dessutom göras med hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar.

Efter avslutad utbildning får elever ett intyg om sin utbildning, som kan kompletteras med ett allmänt studieomdöme där elevens möjlighet att bedriva studier beskrivs. Lärarens bedömning ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

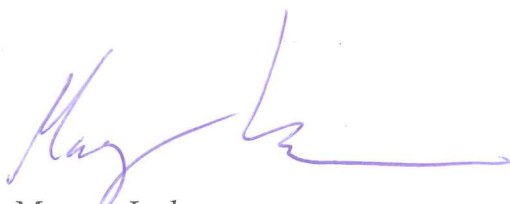
Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska exempelvis se till att eleverna inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolgård, skolbibliotek, grupprum.

Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Magnus Ledman
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Ljungaskolan

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Fakta om Ljungaskolan

Verksamheten inom grundsärskolan i Ånge kommun bedrivs vid två skolor som även innehåller grundskoleverksamhet. Vid Ljungaskolan i Ljungaverk finns grundsärskoleelever i årskurs F–5 och vid Fränstaskolan, i Fränsta, i årskurs 6–9. Vid Ljungaskolan finns läsåret 2015/16 tre elever i grundsärskolan och fyra elever i träningsskolan som undervisas av var sin lärare.